

Oponentský posudek na diplomovou práci

Název práce: **Kdo je to školní psycholog**

Autor práce: **Bc. Milan Durhánek**

Vedoucí práce: **PhDr. Barbora Lucká, Ph.D.**

Oponent: **PhDr. Lidmila Valentová, CSc.**

Tématem DP je dlouhodobě řešené téma pozice školního psychologa v rámci školního poradenského pracoviště. Autor se snaží najít odpověď na otázku „kdo je to školní psycholog“; tak zní i název diplomové práce.

Profese školního psychologa je poměrně mladá, ne zcela jasně zakotvená, stále se vyvíjí i v závislosti na vývoji školy jako instituce. Autor se snaží vysledovat - v zakotvení v zahraničních i českých výzkumech – komplikované hledání profesní identity školního psychologa.

Teoretická část DP je rozdělena na dvě části. První popisuje školní poradenské pracoviště, jednotlivé aktéry a formy jejich spolupráce (s. 10- 18). Druhá část (s. 18- 44) je obsáhlejší, zaměřuje se zejména na vymezení školní psychologie jako vědy, včetně legislativního vymezení. Za stěžejní považují kapitolu „Profesní identita školního psychologa“ a následující charakteristiky jeho vztahů s vedením školy, pedagogy, žáky a rodiči (s. 25 – 35). Po nich jsou zařazeny zaměřením odlišné kapitoly 2.3.12- 2.3.14, shrnující výzkumy v oblasti školní psychologie v ČR a zahraničí (s. 35- 44), které lze tedy považovat za jakousi třetí část.

Otázky k diskuzi:

1. Do jaké míry je podle vašeho názoru začínající mladý školní psycholog schopen se domluvit s nespolečnickými rodiči? (uvádíte i tvrdý výraz „patologické osobnosti“).
2. Měl by školní psycholog mít alespoň rok praxe v PPP nebo SVP?
3. Které ze zahraničních výzkumů považujete za inspirativní pro naši základní školu ?

Jako celek tvoří teoretická část solidní východisko k vlastnímu empirickému šetření. Diplomant citlivě pracuje s českými i zahraničními informačními zdroji, literatura k teoretické části práce i k empirickému šetření je rozsáhlá (viz strana 115 -121).

Domnívám se, že autor měl vytvořit tabulku zkratk pro rychlejší orientaci v textu. Běžný čtenář s nimi nemusí být seznámen (ŠPP, ŠPS, ŠPZ, ŠSPPG).

V praktické části diplomové práce autor mapuje vztahovou síť školního psychologa v systému školního poradenského pracoviště. Formulace cíle a výzkumných otázek je uvedena na straně 46.

Hlavním cílem šetření bylo zjistit pozici a roli školního psychologa (dále ŠPS) v následujících oblastech: jak je chápána a definována role a pozice školního psychologa na základní škole, jak probíhá komunikace mezi členy školního poradenského pracoviště i z hlediska hierarchie vztahů v pracovním týmu. Centrálním tématem zůstává otázka, kdo určuje náplň práce ŠPS.

Jako základní postup při sběru dat zvolil autor metodu kvalitativního výzkumu a techniku polostrukturovaného interview. K navození příjemné atmosféry k vedení rozhovorů použil autor 20 karet z částečně psychoterapeutické metody Dixit Odyssey – popis postupu je uveden na straně 47.

Diplomant připravil pracovní osnovu pro čtyři typy rozhovorů pro jednotlivé aktéry školního poradenského pracoviště, a to pro školního psychologa, výchovného poradce nebo metodika prevence, pedagoga a zástupce vedení školy. Celkem proběhlo 24 rozhovorů. Výzkum probíhal v terénních podmínkách na čtyřech základních školách v Praze. Popis škol je uveden na str. 49 – jejich umístění v Praze, počty žáků a pedagogů. Základní podmínkou k zařazení do výzkumu byla skutečnost, že školní psycholog je součástí školního poradenského pracoviště a má pevný pracovní úvazek 1-0,5. Informace o výběru spolupracujících pedagogů jsou přehledně uvedeny v tabulkách 1,2,3 na str. 52-53. Proces analýzy dat probíhal metodou Zakotvené teorie od autorů Strasse a Corbinové (1991), ke zpracování dat byla využita počítačová verze programu QDA Mincer Lite. Kapitola 3.8. Výsledky analýzy dat lze považovat za stěžejní. Podkapitola 3.8.1. popisuje kategorie, týkající se role školního psychologa (str. 56-74). Autor vytvořil vlastní typologii osobnostních charakteristik ŠPS (konstruovanou z analýz rozhovorů), a to: Důvěrník, Spojující prvek, Týmový hráč, Odborník, Podaná ruka. Konkretizace jednotlivých „metafor“ je na straně 56 -59.

S určitým zjednodušením lze konstatovat, že školní psycholog – ať patří do kterékoli kategorie - usiluje o zkvalitnění komunikace mezi zaměstnanci školy a tím stmeluje pracovní kolektiv a podílí se na posilování pozitivního klimatu školy.

V kapitole 3.9. nacházíme odpovědi na výzkumné otázky (viz s. 46). Pracovní náplň školního psychologa je různorodá, flexibilní a potýká se s různými výzvami od učitelů, žáků i rodičů, které jsou proměnlivé a mimo jiné závislé i na zkušenostech ŠPS a na podpoře nejen školního poradenského pracoviště, ale i dalších pedagogů. Učitelé očekávají podporu při práci v problematických třídách i intervencí u žáků, kteří mají osobní problémy.

Dle závěrů je zjevné, že práce školního psychologa není snadná a opora ze strany vedení by byla žádoucí.

Poslední 4. kapitola je věnována diskuzi. Autor porovnává výsledky vlastního šetření s literárními zdroji uvedenými v teoretické části práce. Shrnuje významné aspekty profesní identity, které výzkum odhalil - flexibilita, proměnlivost práce, schopnost dát o sobě vědět. V kapitole 4.8. autor navrhuje pracovat i s kvantitativní formou výzkumu a získat údaje u většího počtu ZŠ i SŠ. ŠPS se již nemusí v českém školství etablovat, ale měli bychom výzkumně sledovat kvalitu poradenských služeb a vztahy ŠPS s vedením školy.

Diplomová práce mapuje současný stav školních poradenských služeb a složitě hledá odpověď na otázku Kdo je školní psycholog a jak probíhá jeho spolupráce se ŠPP i s vedením školy. Práce je inspirativní, ale poněkud chaotická. Již v úvodu bych očekávala jasnější strukturu DP. Jako oponentka se domnívám, že orientace v textu je obtížná. Občas je pro čtenáře obtížné si uvědomit, koho vlastně autor právě cituje: VP, MP nebo ŠPS či pedagoga? Autor mohl v příloze uvést i ukázky vedených rozhovorů s VP, ŠMP, ale i žáky.

Diplomovou práci pana Bc. M. Durchánka doporučuji k obhajobě.

Hodnocení: velmi dobře

Datum:

Oponent: